

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele.

Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

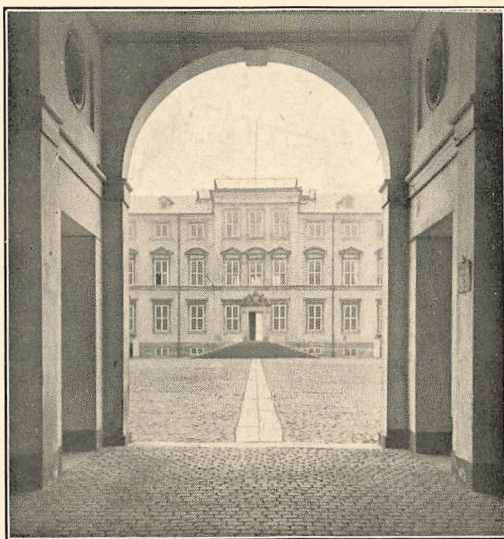
Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

FREDERIKSBERG SLOT OG DETS RESTAURERING

af

INGENIØRKAPTAJN NIELS MAARE

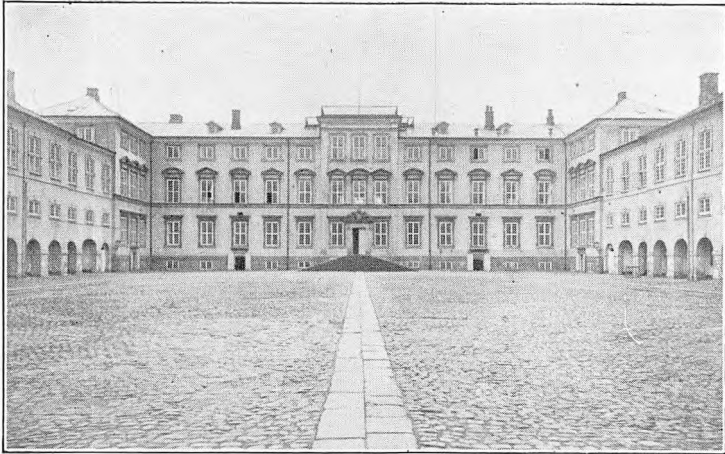

Rolstad fot.

Hovedbygningen set gennem Hovedporten.

Særtryk af Tidsskrift for Ingeniørofficerer

1930

Slotsgården med Hovedbygningen.

Rolstad fot.

Frederiksberg Slot og dets Restaurering.

Af Ingeniørkaptajn NIELS MAARE.

Skønt der allerede foreligger flere Fremstillinger af Frederiksberg Slots Historie, skal der, forinden der nærmere gøres Rede for de i de senere Aar udførte Restaureringsarbejder, til Støtte for denne Redegørelse nedenfor gives et kort, historisk Tilbageblik.

Inden for den nuværende Hovedindgang til Frederiksberg Have lod Frederik III. 1663 opføre en Lystgaard for sine 4 Døtre, „Prinsessernes Gaard paa ny Amager“. Omtrent 1680, efter at de 4 Kongedøtre var giftet bort i Udlandet, gik Ejendommen over til deres Brodersøn, Kronprins Frederik (IV), og kaldtes derefter „Prinsens Gaard“. Kronprinsen fandt imidlertid snart Pladsen for indskrænket. Ved en Rejse til Italien havde han faaet Lejlighed til at se Landets Natur og Kunst, særlig dets Arkitektur, og den ¹⁴/₃ 1699 paabegyndtes Opførelsen af et nyt og større Lystslot paa Toppen af Bakken ovenover, „Tullehøj“ eller „Valbybjerg“. Da Kronprinsen nogle Maaneder senere blev Konge, blev Arbejdet saaledes fremskyndet, at Slottet væsentlig stod færdigt i Slutningen af 1703. Det fik da sit nuværende Navn, men kaldtes længe „das obere Haus“ i Modsætning til Prinsens Gaard, „das untere Haus“.

Selv om en samtidig Poet Bendix Diderichsøn kaldte Bakken „et ubehøvlet Sted, Naturens vanskabt Foster“ — Thurah betegner den i

1749 i den danske Vitruvius som „en fornøjelig Høj“ —, var Stedet dog særdeles velvalgt, naar der skulde rejses et Slot i Stil med de prægtige Villaer i Frascati.

Fra Bakken var der en vid Udsigt til alle Sider, navnlig til Kongens gode Stad Kjøbenhavn med dens Volde og Grave, Spir og Taarne, og fra den kgl. Residensstad var der en passende Afstand til det kongelige Sommerslot, der kronede Valby Bakke.

Planen til Slottet var udkastet af Ernst Brandenburg, men den unge Konge ønskede dog ofte ret gennemgribende Ændringer foretaget.

Bygningen, som svarer til den midterste Del af den nuværende Hovedfløj (40 × 16 m), fik Murstensmure over høj Granitkvadersokkel og hvælvede Kældere samt to høje og et lavere øverste Stokværk; det temmelig flade Tag havde 6, med Billedhuggerarbejde prydede Frontoner og Altaner baade mod Nord og Syd over det lidt højere Midtparti. Der var Portaler med Stentrapper paa begge Langsider. Disse Portaler staa endnu uforandrede med det kongelige Navnetræk over Dørene. De 3 Frontoner paa hver Side sprang lidt frem foran den øvrige Mur. Stilen var nærmest hollandsk Barok.

Der er ikke opbevaret nogen Tegning af dette det første Slot, kun gennem Beskrivelser kan man danne sig en Forestilling om dets Udseende. Af Porthuset, der stod uforandret indtil 1828, har man dog en Gengivelse i Thurahs foran anførte Værk, og man kan derigennem slutte sig til en Del vedrørende Slottets Ydre. Nævnte Porthus laa Syd for Slottet, og en Mur med indvendige Gallerier indesluttede Gaardspladsen. Ovenpaa Porthuset indrettedes et Vandreservoir til den nyanlagte Haves Fontæner og Kaskader.

Hele Slottet blev efter Fuldførelsen oliemalet, hvidt med gule Vinduer, paa samme Maade som Brandenburg nogle Aar senere oliemalede Rosenborg!

Det Indre af Slottet var pragtfuldt udstyret, navnlig Kongens og Dronningens Gemakker i 1' Stokværks Østfløj, og de store Sale i det øvre Stokværk med Stukarbejde og Loftsmalerier af Krock, d'Agar, Coffre, Coninck o. a., samt en Del Malerier fra det i 1630—31 opførte og i 1708 atter nedrevne Glückstadt Slot. Vestibulen havde flisebelagt Gulv — som nu — og Væggene var prydede med Pilastre, Kapitæler og Piedestaler af udskåret Egetræ.

En nærmere Oversigt over Inventaret faar man gennem Inventarie-regnskaberne, der dog først forefindes fra 1743.

Væggene i Gemakkerne var beklædte med kostbare Møbelstoffer, Gobeliner, Gyldenlæder, Silkemor, indforskrevet fra Holland og Hamborg, og endvidere med karmoisinrødt Fløjl og blaat og rødt Maquai.

Midt i Slotsgaarden indrettedes en Fontæne med et højt Vandspring. Dette Springvand, der stod midt i en stor Stenkumme, var paafaldende enkelt. Vandet sprøjtedes ud fra et almindeligt Rør („bøsse-pibet Hals“), der var uden Billedhuggerarbejde eller anden Udsmykning. Ved Siden af Springvandet fandtes derimod to Træsøjler med liggende Løver.

Hele Arkitektur anlægget med Gennemkørslen i Porten, Fontænen og Hovedindgangen i Midteraksen var et af de første Mønstre paa Barokkens Bygningskunst herhjemme.

Slottet var dog saa lille, at der lige efter Fuldendelsen maatte indrettes Værelser til Hofbetjentene oppe under Taget, og efter at Kongen havde boet der i Eftersomrene 1704—06, lod han det betydeligt udvide 1707—09 under Ledelse af kgl. Bygmester J. C. Ernst. For Enderne af den ældre Hovedbygning tilføjedes nu to Tværfløje (saaledes at Slottet fik Form af et H) og den indre Udstyrelse fuldendtes med Stukarbejder af Nерger, Ehbisch, J. C. Sturmberg, Carbonetti m. fl., samt nye Loftsmalerier; i Østfløjens Kælder og Stueetage indrettedes Slotskirken, og Kongeboligen flyttedes op i Østfløjens Beletage (over Kirken).

For Foden af Bakken opførtes Stald og Køkkenbygninger m. m. Den Del af Stalden, der endnu er bevaret som saadan, ser ganske ud, som da den blev opført i 1709, hvilket har kunnet konstateres ved, at Tegningen (et Tværnsnit) til den endnu er opbevaret — formentlig den eneste af de oprindelige Tegninger til Slottet, der endnu findes (Particulærkassens Bygningsregnskab 1709). Gennem en Koncept til Bygmester Ernsts Kontrakt (vedl. Part. Byg. Regn. 1709) faar man en fuldstændig Redegørelse for de udførte Arbejder og desuden forskellige Oplysninger om det ældste Slot, som ikke haves ad anden Vej.

Det fremgaar bl. a. af Kontrakten, at de 4 fremstaaende Frontoner ved begge Gavle skulde brydes ned til Grunden og genopføres lige med Slotsmuren, dog saaledes at der i Stedet for de hidtidige 3 Vinduer i hver Etage kun blev 2. Hvælvingerne, hvorpaa Hovedtrapperne hvilede, skulde brydes ned og nye Trapper anlægges, hvorpaa Hvælvingerne atter skulde sluttet. Ved hver af Slottets Gavle skulde opføres en ny Bygning 15 × 54 Alen. Hele Taget skulde aftages, og der skulde saavel over den gamle som over de nye Bygninger opføres en Attikeetage $4\frac{3}{4}$ Alen høj. Midt i denne Attike skulde bygges en ny Sal, 7 Alen høj og af samme Størrelse som den store Sal underneden. Begge de indvendige aabne Hovedtrapper skulde rives ned og i deres Sted bygges 2 store „italienske“ Trapper fra Forhallen, henholdsvis til Loftet og til Altanen. Desuden skulde der fra Forhallen føre Trapper ned til Kælderen. Slottet skulde endelig sættes i Forbindelse med Køkkenbygningen ved en underjordisk Gang.

I 1709 var Arbejderne i Hovedsagen fuldførte og Slottets Hovedbygning stod nu omtrent i den Skikkelse, hvori den er bevaret indtil vore Dage.

Frederik IV boede ofte paa Slottet, indtil Fredensborg Slot var fuldført 1722; 2' August 1716 var Peter den Store og Gemalinde Kongeparrets Gæster paa Slottet, og Taftet blev holdt oppe paa Slotsaltanen under et stort Telt. 30' Maj 1721, nogle Maaneder efter Dronning Louises Død, blev Anna Sofie Reventlov kronet i et af Østfløjens Gemakker.

Medens den af Christian VI foretagne Ombygning af Christiansborg Slot stod paa, boede Kongen Sommer og Vinter fra 1731 til 1740 paa Frederiksberg. Da dette Slot imidlertid kun var beregnet til Benyttelse en kort Tid om Sommeren, knob det med at faa Plads til hele Hofstaten under et saadant langvarigt Ophold, og da Kongen ikke om Vinteren ønskede at bo paa et af de Slotte, der laa længere borte fra Hovedstaden, gav han Befaling til en betydelig Udvidelse af Frederiksberg.

Arbejdet udførtes af L. L. de Thurah under Overtilsyn af Häusser.

Ved Udvidelsen blev Hovedbygningen forbundet med Portbygningen ved to Sidefløje paa 2 Etager og en indskudt Mezzaninetage, saaledes at den nye Beletage kom i Højde med den tilsvarende Etage i Slottets Hovedbygning. Indvendig bibeholdtes en Buegang om Slotsgaarden. Ogsaa disse Bygninger blev ligesom Hovedbygningen i sin Tid malet med hvid Oliefarve.

I den danske Vitruvius er gengivet Tegninger og Planer af Slottet, som det saa ud 1749. De senere Ændringer i Slottets Ydre er gennemgaaende ikke store.

I 1763, da man opgav at skaffe Vand til Kaskaderne i Haven, blev Vandbeholderne i Porthuset taget ned, og samtidig maa ogsaa Springvandet i Slotsgaarden være fjernet.

1797 erstattedes den gamle Jerngitterport, der bar Frederik den IV's forgyldte Navnetræk, med en ny, udført efter nærmere Direktiver af Harsdorff.

1799 blev Slottet udvendig malet gult med hvide Vinduer, og endelig i 1828 blev Portpartiet ændret af Hofbygmester Koch, idet der skulde indrettes Bolig paa Slottet for det nygifte Par Prins Frederik Christian (Frederik VII) og Prinsesse Vilhelmine, Frederik VI's Datter.

Portpartiet fik derved sin nuværende Skikkelse.

Medens, som ovenfor anført, Christian VI og Dronning Sofie Magdalene benyttede Slottet som Residensslot, blev det kun sjældent anvendt under Frederik V.

Christian VII boede allerede som Kronprins hyppigt paa Slottet. Her

modtog han sin vordende Dronning, Caroline Mathilde, den $\frac{3}{11}$ 1766 og dansede med hende i „Rosen“, og under Caroline Mathilde og Struensee rørte der sig et rigt Hofliv med glimrende Fester.

Det var imidlertid navnlig under Frederik VI og Dronning Marie Sofie Frederikke, at Slottet kom i Ry. Kongen holdt ofte Hof her lige til sin Død, og Hovedstadsbefolkningens Vandringer herud for at overvære Kongefamiliens Sejlads i Kanalerne er bekendte nok. Indvendig havde Slottet efterhaanden ganske skiftet Karakter. 1770 blev flere Interiører fornyede under Ledelse af Harsdorff og med Bistand af den svenskfødte Maler J. E. Mandelberg. 1797 blev det atter repareret under Harsdorff og 1800 under Meyn.

Efter Frederik VI's Død 1839 var det forbi med Slottets Stortid, men Enkedronningen boede dog her om Sommeren til sin Død 1852. Det stod nu i flere Aar ubenyttet hen, idet dog enkelte Lejligheder var udlejede allerede i Enkedronningens Tid; saaledes boede Digteren C. Hauch her fra 1848, senere Orla Lehmann. Oehenschlægers Fader havde Slotsforvalterbolig i den østlige Sidefløj. Frederik VII benyttede en Tid Værelserne i Beletagen til Frimurerløge; under de to slesvigske Krige indrettedes der Lazaret paa Slottet. Da den nye Officersskole var bleven oprettet $\frac{1}{3}$ 1868, overgik Slottet til Krigsministeriet som Skole og benyttedes fra $\frac{1}{3}$ 1869 af denne samt af Hærens Elevskole til dennes Ophævelse 1912. Fra 1923 har der endvidere været Officiantskole paa Slottet.

Da man begyndte at udleje Slottet til private, navnlig efter Enkedronning Marie Sofie Frederikkens Død, begyndte den systematiske Udplyndring og Ødelæggelse af Lokalerne, idet der dog endnu var bevaret adskillige Gemakker, saaledes som Frederik VI havde beboet dem, ja for en Del som Frederik IV havde efterladt dem. Her var endnu Marmorgulve, Parketgulve, Marmorkaminer, Loftsmalerier overalt, m. m. Enkelte Værelser var endnu betrukne med smukke Gyldenlæders- og Silketapeter.

I Efteraaret 1868 blev disse Tapeter og nogle Loftsbilleder, som maatte borttages paa Grund af Ombygninger, endvidere nogle Parketgulve samt Marmoret fra Alteret og Gulvet i Slotskirken m. m. førte til Rosenborg.

Til Fredensborg afgaves nogle Loftsmalerier, Tapeter, Kaminindfatninger af Marmor m. m. Resten af Vægmalierne kom til Christiansborg. Orglet i Slotskirken, som var kommet fra Frederiksborg, blev atter afgivet dertil — det oprindelige Orgel var i 1794 blevet skænket til Seminariet paa Blaagaard (nu i Abel Cathrines Stiftelsen). Alterbilledet blev overladt Skt. Pauls Kirken og Prædikestolen Diakonissestiftelsens Kirke.

Slottet overgik saaledes til Officersskolen berøvet ikke alene Møbler, men ogsaa en stor Del af det faste Inventar, der hørte til Lokalernes Udsmykning. Til trods for de knebne Midler, der herefter aarlig er blevet stillet til Raadighed til Slottets Vedligeholdelse, suppleret Tid efter anden med mindre, ekstraordinære Beløb, er det dog lykkedes, om end med Vanskelighed, at holde Slottet i en nogenlunde forsvarlig Stand.

Det har dog ikke kunnet undgaas, at den stadige Brug af Gasbelysning — der paa en ikke helt nænsom Maade blev indlagt kort efter Skolens Indflytning — i Tidens Løb forringede de fleste Loftsbilleder og Stuklofter saa meget, at en gennemgribende Hovedstandsættelse for nogle Aar siden maatte anses for paatrængende nødvendig.

De efter Verdenskrigen indtraadte vanskelige økonomiske Forhold medførte imidlertid, at der ikke kunde forventes stillet særlige Midler til Raadighed til disse saa vel som andre meget ønskelige Arbejder. Efter en Indstilling om særlige Midler til elektrisk Lys som Erstatning for den skæmmende og utidssvarende Gasbelysning, var man blevet henvist til at lade denne Erstatning udføre for de sædvanlige i Forvejen knebne Vedligeholdelsesmidler, efterhaanden som disse Midler maatte tillade det.

For dog at redde de mest medtagne Stuklofter og Malerier fra yderligere Ødelæggelse blev derfor i 1923 enkelte almindelige Vedligeholdelsesarbejder, som uden større Skade kunde udsættes til bedre Tider, stillet i Bero, og for de derved disponible Midler blev paabegyndt dels en grundig Hovedreparation af Stuklofter, dels en Erstatning af Gasbelysning med elektrisk Lys saavel de Steder, hvor den førstnævnte havde virket mest skæmmende, som dér, hvor det af brandtekniske Grunde maatte anses for nødvendigt.

Nogen Tid efter — i 1925 — viste der sig en Mulighed for at faa flyttet Skolens Bibliotek fra Slotskirken, hvor det nogen Tid efter Skolens Indflytning i 1868 var blevet indrettet, til andre, mindre værdifulde Rum, og det lykkedes efter nogen Forhandling med Hærens Officersskole at faa Skolen til at tiltræde denne Plan, saaledes at en længe ønsket Hovedstandsættelse af Slotskirkens Loftsmaleri, Stuk og Vægge m. m. kunde paabegyndes.

Under Arbejdet hermed fremkom Planerne om en Rekonstruktion af Kirkerummet i Forbindelse med en offentlig Brug af dette.

Disse Arbejder gav imidlertid Anledning til, at Finansudvalget i Foraaet 1928 ønskede at besigtige Slottet. Efter at Udvalget ved Besøget havde modtaget Oplysning om Bekostningen ved en Restaurering af de endnu ikke istandsatte Lofter, Malerier m. m., blev der paa Tillægsbevillingsloven for 1928—29 optaget et 1' Bidrag paa 13.100 Kr. af en 4aarig Bevilling.

Foruden ovennævnte Arbejder skulde følgende bringes til Udførelse: Restaurering af den gamle Marskalstue (Havesal), Oprettning af Trappepartiet i Slotsgaarden, Fuldførelsen af den elektriske Installation i Hovedbygningen i Forbindelse med Anskaffelsen af passende Belysningslegemer i de betydeligste Lokaler samt Omlægning af Slottets Hovedvandforsyningsledning.

Da endelig Forhandlingerne mellem Frederiksberg Menighedsraad, Hærens Officersskole og den militære Bygningstjeneste resulterede i en Overenskomst, hvorefter Menighedsraadet fik overladt Slotskirken med de ved Siden af liggende, mindre Lokaler mod selv at afholde Udgifterne ved Restaureringen, der skulde udføres under Ledelse af Ingeniørkorpsets 2' Bygningsdistrikt og efter et af dette udarbejdet, af det særlige Bygningssyn tiltraadt Forslag, blev Restaureringen ogsaa i Kirken fremskyndet.

Da Slotskirken kan forventes færdigrestaureret i nær Fremtid, og da de øvrige Restaurerings-Arbejder samtidig nærmer sig deres Fuldførelse, skal jeg kort gøre Rede for disse Arbejder, idet jeg anvender de i tidligere Beskrivelser benyttede Betegnelser paa Lokalerne.

STUEETAGEN.

Marskalstuen.

Denne blev i Frederik VI's Tid delt i 4 mindre Rum, et større mod Haven, en Forbindelsesgang mellem denne Havesal og Forhallen og to mindre Rum paa hver Side af denne Forbindelsesgang. De mindre Rum havde Vinduer ud mod Forhallen. De blev senere benyttede dels som Skabsværelse, dels som Aftrædelsesrum for Skolens Lærere.

Havesalen fremtræder nu i sin oprindelige Form. Udsmykningen er udført i Tilslutning til en ved Kunstakademiet opbevaret Skitse over Værelset fra Frederik VI's Tid.

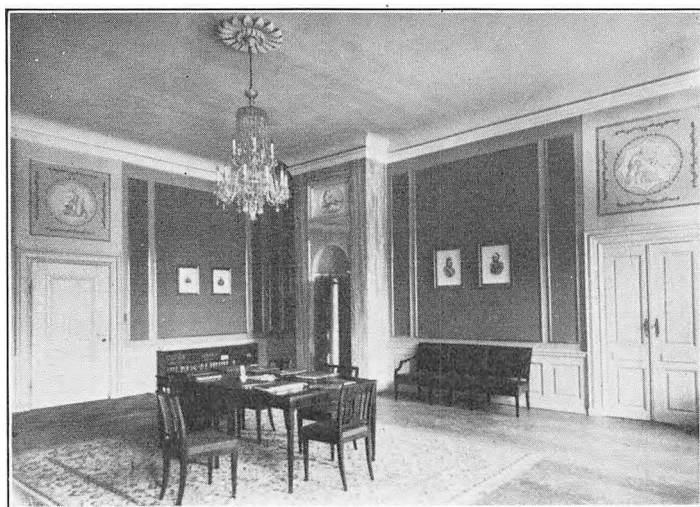
Over Dørene er anbragt tre af Konservator Rønne udførte Dørstykker — de to kopierede efter Billeder, der har været anbragt paa Slottet — forestillende Pallas Athene, Mars og Muse med Lyre.

Forhallen.

De ovenomtalte Vinduer er tilmurede og Træværket afættet og malet som paa Frederik IV's Tid. Den foretagne Udsmykning af Træværket svarer ganske til den i C. Marselis Studiebog anførte farvelagte Tegning fra ca. 1708 af en Dørindfatning paa Frederiksberg Slot — jfr. Arkitekten Maj 1930.

Kabinetterne mod Haven.

3 Loftsbilleder fra Glückstadt forestillende 1) orientalsk Rytter, 2)

Rolsjød fot.

Marskalstuen (nu Lærerværelse).

Elfelt fot.

Forhallen set mod Øst

Æneas for Troja og 3) Æneas, der bærer sin lamme Fader Anchises ud af det brændende Troja, samt et antikiseret Dørstykke og et Loftsbillede forestillende to Genier, begge af Mandelberg, er blevet istandsatte. Disse saa vel som de senere omtalte Malerier er blevet klæbet paa nyt Lærred. Desuden er ved Loftsbillederne den gamle Loftspuds fjernet og ny, iblandet Ceresit, anbragt.

Kronprinsens Sovegemak i Vestfløjen.

Det stærkt beskadigede Loftsbillede af Krock: Solguden, der forjager Natten og bringer Dagen frem, er istandsat.

Kronprinsens store Kabinet.

B. Coffres: Demeter og Dørstykke: Zeus og Kallisto er istandsatte.

Kronprinsens lille Kabinet.

Loftsbillede fra Glückstadt: Bueskyttekamp med Olympen i Skyerne samt Dørstykke af Mandelberg: Hyrscene er istandsatte.

Forgemakket i Østfløjen.

Det meget smukke, men stærkt medtagne, Stukloft af G. Bellasio (fra det ældste Slot) med graa Landskaber er istandsat.

Saa vel her som ved de øvrige Lofter er senere Tidens Overhvidtning skrabet af, saaledes at den oprindelige svagt gullige Stuk atter er blevet synlig. De forskellige, farvede Felter og Baand (graa, gule og røde), hvorover Stukudsmykningerne er byggede, er atter friskede op. Kun hvor større Reparationer og Gassens Ødelæggelser har gjort det nødvendigt, er Stukken blevet eftergaaet med en tynd Farvning. Overalt er Stukken blevet sikret ved Opskruning i Lofterne.

Det i nærværende Loft anbragte Loftsbillede af Krock: Hermes, der bringer Fredens Budskab, er istandsat.

Sovegemakket.

B. Coffres: Muserne er istandsat.

Ved Nedtagningen af dette Billede blev der mellem Loftsbjælkerne fundet en c. 1 Meter bred Strimmel malet Lærred, der sluttede sig til den øverste Del af Billedet, og som viste, at dette oprindeligt havde været denne Bredde større paa alle fire Sider, hvilket synes at forklare den nuværende noget enkle Udstyrelse af Loftet.

Ved en Ændring i Slutningen af det attende Aarhundrede er Billedet formentlig blevet formindsket, og derefter, — for bedre at samle den afskaarne Komposition, — forsynet med Ornamenten i de to øverste Hjørner. Da Billedet kun fremstiller 8 af de 9 Muser, var der den Mulighed, at den 9'ende, efter Nedskæringen, havde været uheldigt

placeret og derfor overmalet. Det er imidlertid ikke lykkedes at finde Spor heraf.

Caroline Mathildes Badeværelse, indrettet 1770,

bliver istandsat i de kommende Maaneder saavel som Nedgangen til Badet.

Spejlkabinettet.

Dørstykket af Mandelberg: Apollon og Isse er istandsat.

Rolsfad for.

Detail af Stukloft i Forgemak i Stueetagens Østfløj.

Spejlet og de af Mandelberg udsmykkede Vinduer, Døre og Paneler (Mosaik, hvid i Guldgrund) er blevet istandsatte.

I Loftet vil blive anbragt et af to ovale Billeder fra Glückstadt, som tidligere var opmagasinerede paa Skolens Loft i en ualmindelig slet Tilstand. Billederne var saa medtagne, at det var vanskeligt at se, hvad de forestillede. Det er imidlertid lykkedes Konservator Rønne at restaurere dem. Begge Billeder fremstiller Scener fra „Argonautertoget“. Det andet Billede paatænkes anbragt i „Rosen“ — jfr. senere.

I sin Tid malede Mandelberg til Spejlkabinettet et nyt Loftsbillede,

forestillende Genier — da den gamle Plafond var „ganske sort og udelig“. Mandelbergs Billede er imidlertid nu borte.

Det store Kabinet.

Det sjældent smukke Stukloft, forestillende Amoriner mellem Blomster og Frugter, og det fortrinligt malede Loftsbillede af Coffre: Perse-

Rolsjød fot.

*Restaureret Loftsbillede fra Christian IV's Tid.
Scene fra Argonautertoget.*

fone, der af Pluton drages ned i Underverdenen, er istandsatte. Den lysegraa Maling paa Døre, Vinduer og Paneler er fjernet og den af Mandelberg udførte Udsmykning trukken frem. Kaminen er aabnet, og over denne vil blive anbragt et Spejl med en Mosaik, hvid paa Guldgrund, roseret med ægte Guld i Stil med Vinduesfyldingernes Udsmykning.

De to Hovedtrapper.

Senere Tidens Overmalinger er fjernet, og den oprindelige Marmorudsmykning af Pilastre, Paneler, Gesimser og Dørindfatninger er afdækket og udbedret, ligesom selve Dørene i Beletagen og Mezzanin. Den centimetertykke Overhvidtning af Væggene er skrabet af, saaledes at de gamle gibsglittede Flader er kommen frem.

Da Væggene ikke her, som i Forhallen — jfr. foran — har været

Rolstad 10r.

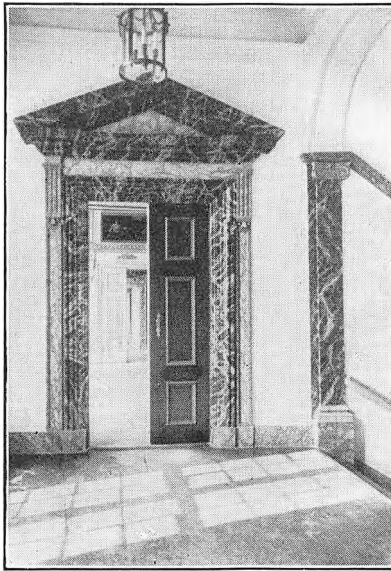
*Stukloft i store østre Kabinet med indsat Maleri af Coffre:
Persefone, der drages ned i Underverænen af Pluton.*

yderligere udsmykkede, er herved den oprindelige Karakter af Trappepartierne atter frembragt.

KONGEETAGEN (Beletagen).

Spisesalen (Riddersalen).

Selve Lokalet blev istandsat for en Del Aar siden. Der er nu anbragt en tidssvarende Lysekrone, og Kakkellovnen er fjernet.

Rølstad fot.

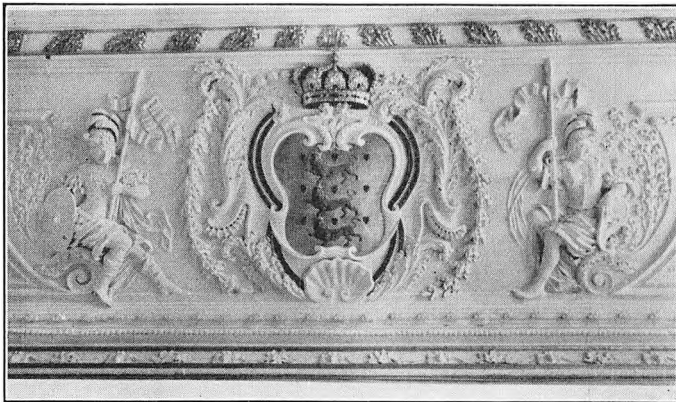
Trappeparti i Beletagen i restaureret Stand.

Som foran anført blev bl. a. nogle Marmorkaminer i 1868 afgivne til Fredensborg Slot. Ved en for nylig foretagen Undersøgelse viste det sig, at 5 af 6 modtagne Kaminer endnu fandtes i saa godt som ubeskadiget Stand i Slottets Bygningsdepot. Da Kaminerne aldrig efter Afgivelsen har været anvendte, og da det kunde forudses, at der ikke vilde blive Brug for dem fremtidig, er de ved Imødekommenhed fra Indenrigsministeriets Side atter tilbageleverede Frederiksberg Slot og vil efterhaanden igen blive anbragte her. Den ene af de 5 Kaminer er blevet anbragt i Riddersalen, den anden Kamin i Rosen — jfr. senere —, og de øvrige vil blive anbragte i Beletagens Østfløj.

De fire Dørstykker af Mandelberg forestillende fire Attributer for Bordets Glæder: Jagt, Fiskeri, Vinavl og Frugtavl er blevet istandsatte.

Kongens Lakajgemak.

Det smukke Stukloft er blevet istandsat. Baggrunden for Stukkens Balustre viste sig ved Rensningen at have været malet i Farver, der sluttede sig til Farverne i det tidligere overklistrede og overhvidtede, nu afdækkede og stærkt medtagne Billede, forestillende Afrodite og den dødeligt ramte Adonis. Man faar derved Indtrykket af, at Billedet fortsættes bag Stukkens Balustre.

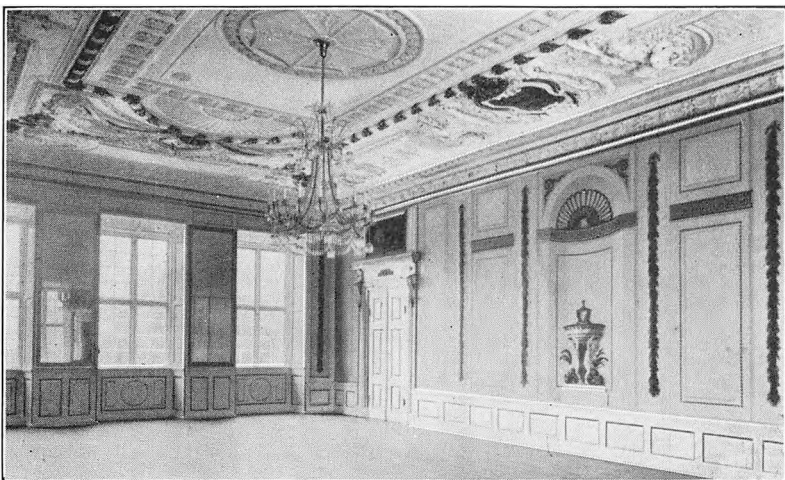
Rolstad fot.

Stukdetail fra Spisesalen (Riddersalen) af Giampiero Bellasio med Vaabendekoration af F. Holm.

En Afdækning af Panelerne har vist, at disse oprindeligt har været marmorerede med guldbrunne Fyldinger med graablaa Ramstykker.

Kongens Forgemak.

Det meget dekorative Stukloft med Frederik IV's Navnetræk er rensat. Felterne i Loftet er farvede gule og røde. Gesimsens forskellige Baand har oprindeligt dels været ægte forgyldte, dels farvet røde. I Frederik VI's Tid er derefter alt blevet bronceret for til Slut efter 1868 at blive

Rolstad fot.

Spisesalen (Riddersalen).

Rolsted fot.

*Detail af Stukloft i Kongens Lakajgemak med det afdækkede Loftsmaleri:
Afreodite og den dødeligt ramte Adonis.*

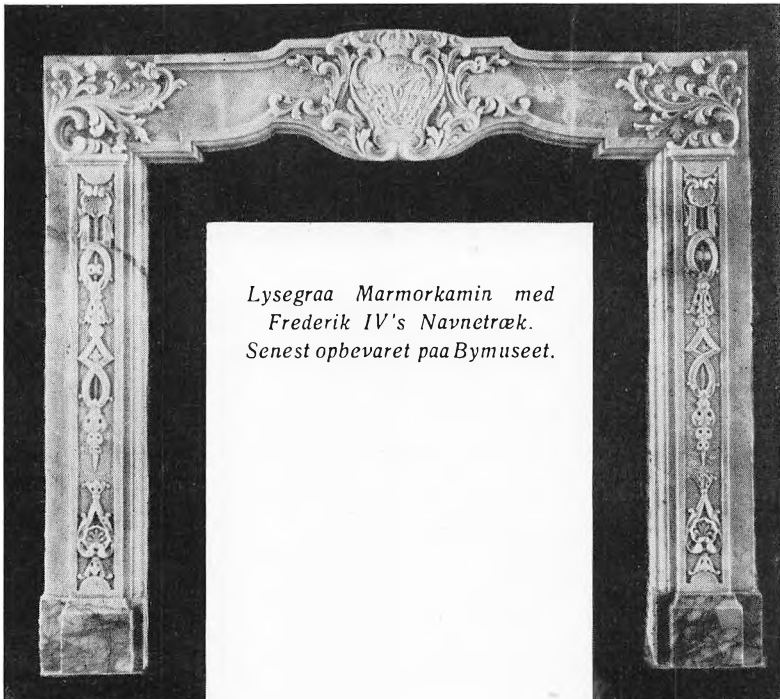
overhvidtet. Da den omtalte røde Farve har været beskyttet af den senere paamalede Bronze, har den kraftigt røde Tone, der har været anvendt til Udsmykning af Stuklofterne, ret nøje kunnet bestemmes.

At Lofterne allerede i Frederik IV's Tid blev udsmykkede med Farver, fremgaar bl. a. af Regninger fra April 1702, hvor der betales 350 Rd. for at „gærner“ 12 Lofter, og December 1706, hvor der betales 55 Rd. for at male et Loft med Ornamerter i Gummifarve.

De 4 Dørstykker af Mandelberg, forestillende de 4 Aarstider, er blevet restaurerede.

Panelerne i dette Værelse har været marmorerede med dristige Farver, nemlig: lilla Ramstykker med stærkt grønne og rødgyule Fyldinger. Det skal her bemærkes, at Marmoreringen, der er afdækket her og andetsteds paa Slottet, er langt smukkere og dygtigere udført end de andetsteds endnu bevarede Marmoreringsarbejder fra Begyndelsen af det 18' Aarhundrede (f. Eks. Clausholm og Selsø).

I det her nævnte Gemak blev $\frac{1}{8}$ 1829 Arveprins Ferdinand viet til Prinsesse Caroline.

*Lysegraa Marmorkamin med
Frederik IV's Navnetræk.
Senest opbevaret paa Bymuseet.*

Kongens Audiensgemak.

Loftsmaleriet af Coffre: Herakles optages af Athene i Gudernes Kreds, og de 4 smukke Dørstykker af Jacopo Fabris' romerske Prospekter, forestillende Engelsborg, Kolossæum, Pantheon og Piazza Navona, er blevet restaurerede sammen med Stukloftet, der er prydet med mørkerødt farvede Baand og Felter.

Panelerne har været marmoreret med graablaa Ramstykker og kraftige, rødgyule Fyldinger.

I dette Gemak vil blive anbragt en Kamin med Frederik IV's Navnetræk, som senest har været anbragt paa Bymuseet, men som atter ved Museets Velvilje er blevet tilbageleveret Slottet.

Kongens Sovegemak.

Det smukke Stukloft er blevet istandsat.

I dette Værelse kronede Frederik IV 1721 Anna Sofie Reventlow.

Kongens lille Kabinet.

Det smukke Stukloft af Quadri og det værdifulde og yndefulde Loftsbillede af Coffre: Figurbillede, bl. a. med en Dame, der spiller paa Fløjte, er blevet istandsatte.

Panelerne, der har været marmorerede med blaagraa Fyldinger og lakrøde og gulgraa Ramstykker, har sikkert staaet smukt til Væggene, der har været beklædt med hvidt Atlask med Guld og Silkebroderier.

Kongens store Kabinet.

Stukloftet af Quadri, Loftsbilledet af Krock: Dionysos, der kranser Ariadne (stor Portrætlighed med Frederik IV's Søster Sophie Hedvig), og Dørstykket af Mandelberg: Venus, er blevet istandsatte.

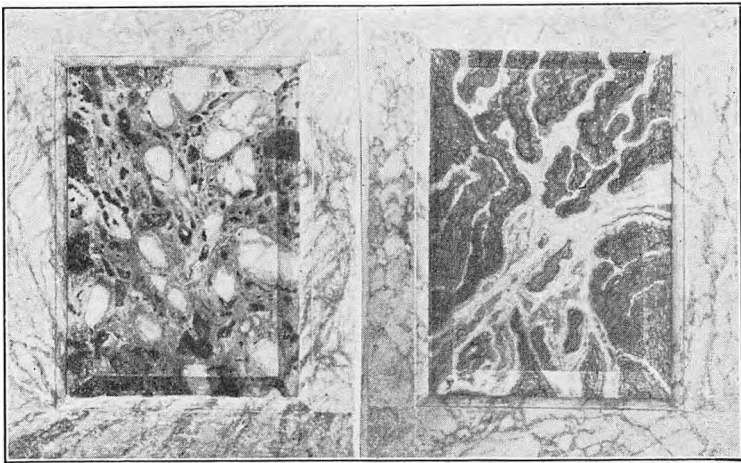
Ligeledes her maa de marmorerede Paneler, nemlig sort-grønne Fyldinger med rødgyule Ramstykker, have passet smukt til Tapetet, der var rødt og grønt med Silkeblomster og Frederik IV's Navnetræk.

Det vil fremgaa af Illustrationerne, hvor overraskende velbevaret den oprindelige Udsmykning af Panelerne ligger under de senere paaførte 5—6 Lag Overmaling.

Dronningens Audiensgemak.

Dette Gemak sammen med de foran anførte 4 Gemakker har fra 1919 til nu været Tjenestebolig for en Officer. I Værelset her var indrettet Entré, Køkken, Barneværelse og Toilet, idet der over disse Rum var anbragt et særligt Loft, c. 1 Meter under Stukloftet.

Efter at Boligen er blevet inddraget og de i 1919 opsatte Skillerum fjernede, har man kunnet gaa i Gang med at udbedre det galante Stuk-

Rolsted fot.

Detail af afdækket Panel i Kongens store Kabinet og Kongens Audiensgemak i Beletagens Østfløj.

loft, og det har ogsaa her vist sig, at Midterpartiet rummede et Maleri. Dette var klistret over med Papir og Aviser, der godtgør, at Billedet er dækket 1889. Efter Overklistringen var alt overhvidtet. Billedets Motiv er Juno (Hera) kørende i Vogn, forspændt Paafugle. Jupiter (Zeus) svæver i en mørk Sky over en Klippe, i Baggrunden Havet. Billedet skal ses saaledes, at Beskueren vender Ansigtet mod Slotsgaarden. Maleriet er, som det eneste paa Slottet, malet direkte paa Loftspudsen og fandtes efter Afdækningen at være i en meget medtaget Stand, dels paa Grund af Afskalning, dels paa Grund af Loftspudsens daarlige Tilstand.

Disse Afskalninger viste imidlertid tydeligt Tilstedeværelsen af endnu et Maleri inde under det synlige. Det inderste har været malet med ret fed Farve, tykt strøget paa, hvorved Konturerne danner svage, lave Relieffer, der tydeligt viser Kjølefolder og Broderimønstre. Relieffet af et langt Baand med paamalede Bogstaver — ligeledes i Relief — strækker sig over den ene Halvdel af Billedet tværs over Junos Bryst. Billedet er malet i Coffres Manér. Afskalningerne viste iøvrigt blaa Himmel under Jupiter, Figurer i Midten, Drapperier i røde Farver og ovennævnte Baand under Junopartiet. Dette Billede har været malet i den modsatte Retning, saaledes at Beskueren maatte staa med Ansigtet vendt mod Frederiksberg Have.

Panelerne i dette Værelse har ligeledes været marmorerede meget smukt med Fyldinger i gulokker og Ramstykker grøn og mørkrødbrun.

Rolstød fot.

*Detail af Stukloft i Dronningens Audiensgemak med det afdækkede Loftsmaleri :
Juno og Jupiter.*

Fra dette Gemak skal Dronning Juliane Marie have betragtet Struensees og Brandts sønderlemmede Lig.

BELETAGENS VESTFLØJ.

Lakjeblik og Forgemak.

I sidstnævnte Gemak er istandsat 4 Dørstykker, forestillende Verdensdelene: Europa, Asien, Afrika og Amerika. Stuklofterne og Lofts-billedet i førstnævnte Gemak, Krock: Flora omgivet af Amoriner, istandsættes næste Aar.

Det lille Hjørnekabinet.

Det dekorative Stukloft og Krock's smukke Lofts-billede: Karitas er istandsatte.

Det store Hjørnekabinet.

Det smukke Stukloft med mørkerødt farvede Felter samt Lofts-billedet af Coffre: Avind med Fakler i Hænder flygter for Freden, er istandsatte.

Det store Audiensgemak.

Det prægtige Stukloft med mørkerødt farvede Baand er istandsat.

Lofts-billedet, forestillende Fliden, Aarvaagenheden og Dovenskabem, af Krock istandsættes næste Aar.

Det lille Audiensgemak.

Den yndefulde Stukdekoration med gule Felter er istandsat saavel som Lofts-billedet af Coffre: Dagen og Natten.

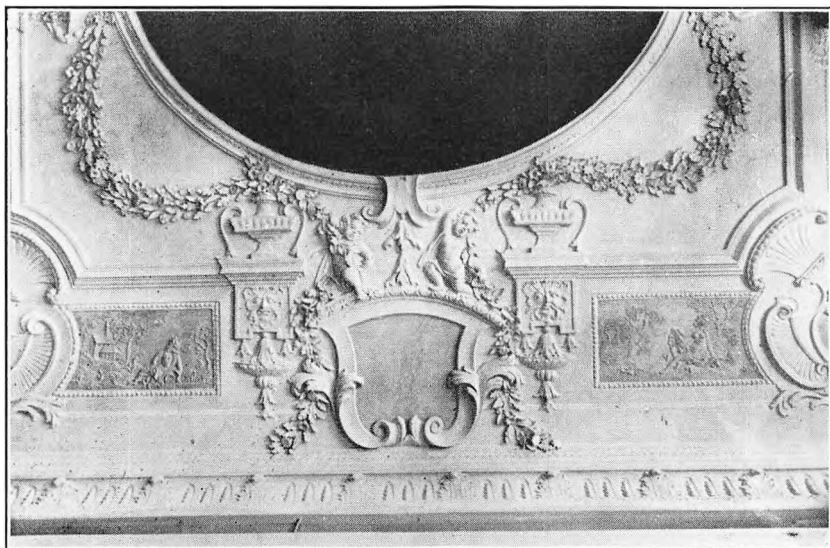
Sovegemakket.

Stukloftet med gule og mørkerøde Felter og Baand er istandsat, medens Lofts-billedet af Krock: Tiden, der bringer Sandheden for Dagen, istandsættes næste Aar.

Rosen.

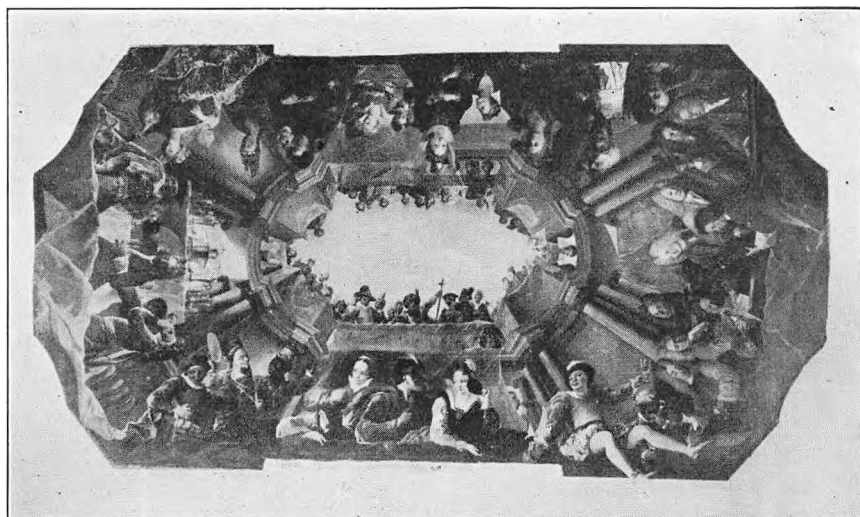
Det i Composition og festlig Stemning ypperlige Lofts-billede af Coffre: Maskeradescene er istandsat. Ved denne Istandsættelse bemærkedes det, at Maleriet er signeret B. Coffre 17011. Man har hidtil angivet (jfr. Brasch, Vemmetofte II p. 109 1859), at Billedet var malet 1704 og saaledes ikke kunde forestille den Maskerade paa Koldinghus i 1711, hvor Frederik IV traf Anna Sofie Reventlow, hvad der i sin Tid var blevet fortalt.

Det maa imidlertid i denne Forbindelse erindres, at Rosen ikke eksisterede i den nuværende Skikkelse i 1704 — jfr. foran — men først fremkom ved Udvidelsen i 1707—09. Selv om Kunstneren har anvendt sær-

Rolstad int.

Detail af Stukloft fra det lille Audiensgemak i Beletagens Vestfløj.

Rolstad for.

Coffre: Maskeraden. Loftsmaleri i Rosen.

Rølstad fot.

Hjørne af den restaurerede Rosen.

lig Omhu paa at male Gruppen af Hofviolonerne og derimod malet den unge Hofdame, der demaskerer sig for Storviziren, uden større Karakterisering, er det saaledes ikke helt udelukket, at den unge Dame forestiller Anna Sofie Reventlow, saa meget mere som der er nogen Lighed med flere andre Portrætter af Anna Sofie.

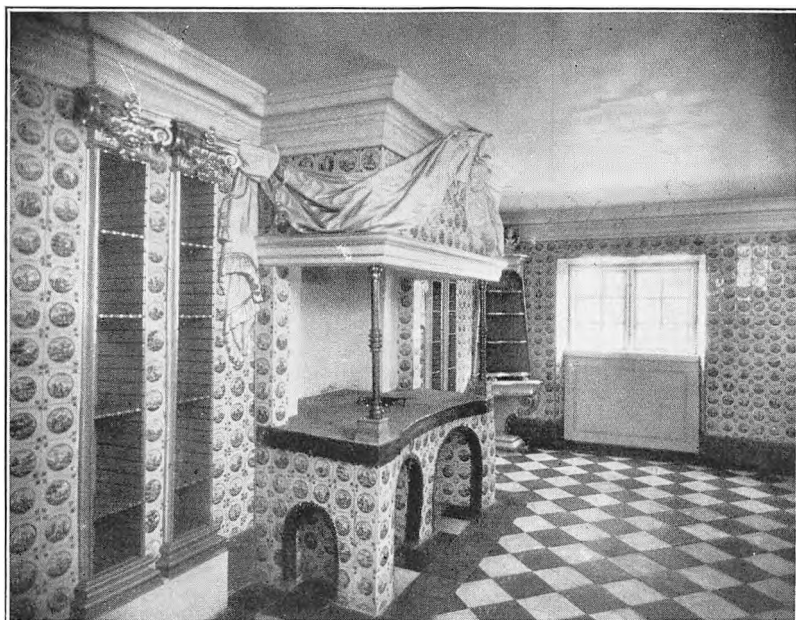
Det smukt hvælvede Stukloft af Dom. Carbonetti (med lysegraa Baggrund for Stukkens Balustre) er istandsat.

I Stedet for den for ca. 20 Aar siden anbragte, ikke helt heldige Vægbeklædning er anbragt Kopi af Gyldenlæderstapeter, der nu opbevares paa Rosenborg, men som oprindeligt har været anbragt paa Slottet.

Motivet i Gyldenlæderet fremstiller Kongekronen omgivet af Løve, Hjort, Vildsvin og Hund. Baggrunden i Motivet er graablaa.

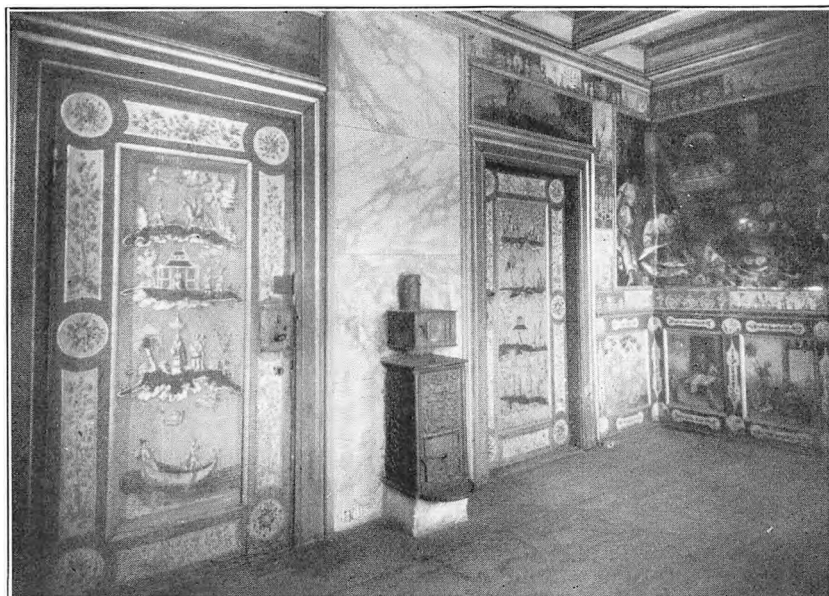
I Stedet for Kakkellov er anbragt en anden af de fra Fredensborg tilbageleverede foran omtalte Kaminer.

Naar Kaminerne atter anbringes, er det ikke alene af historiske og skønhedsmæssige Grunde, men ogsaa af praktiske, idet Stuklofterne og

Elfelt fot.

Prinsessernes Pandekagekøkken.

Elfelt fot.

Kongens store Kabinet, det saakaldte kinesiske Værelse.

Loftsbillederne ikke saa hurtigt bliver ødelagte ved Opvarmning fra Kamminer som ved Opvarmningen fra de fritstaaende Ovne.

Til Belysning er anvendt 8 forsøvede Spejllampetter i Stil med Lampetter fra 1725, der har været anbragt paa Slottet.

Den af Vindueskarme og Paneler senest foretagne Hvidlakering er fjernet, og det er ogsaa her konstateret, at den oprindelige Udsmykning har været Marmorering. Dørindfatningerne er ligeledes afætsede og den gamle Marmorering og Forgyltning er udbedret. Udsmykningen svarer ganske til den anden af C. Marselis i den foran anførte Studiebog angivne farvelagte Tegning af en Dørindfatning fra 1708. Endelig er Dørene afætsede og den oprindelige Udsmykning med grønne Ramstykker (Sølvbirk) med brunlige Fyldinger og rødlige Kehler atter trukket frem. Gulvet, der nu er Parketgulv, var oprindeligt malet som Marmor. Udsmykningen kommer iøvrigt til at svare ganske til Udsmykningen i andre Rum, der er bevarede fra den Tid (Selsø, Clausholm m. fl.).

Prinsessernes Pandekagekøkken

er istandsat for flere Aar siden.

Til næste Aar skal endelig istandsættes Frederik VI's Værelse (det kinesiske Værelse) og Gallerierne med bl. a. Coffres Loftsbillede: Herakles ved Gudernes Taffel. Endvidere vil i Kælderen i Hovedbygningens Vestfløj, symmetrisk med Dronningens Badeværelse i Østfløjen, et senest som Kulkælder benyttet Rum blive restaureret, idet der bag Kalklaget er fundet en ret dekorativ Udsmykning i Oliefarve med Slyngplanter paa Stakitværk paa himmelblaa Baggrund. Rummet her har formentlig ligesom det tilsvarende Rum i Østfløjen inden Indretningen til Badeværelse, været anvendt til Konditori el. l.

Slotskirken.

Som foran anført blev Kirken indrettet 1707—09 og det meste Inventar atter fjernet 1868.

Det er om dette Rum, at Oehlenschläger udbrøder:

„Kirken sig aabner, saa yndig og liden.
 Følte jeg mere paa Vandringen vel,
 da jeg besaa det sixtinske Kapel?
 Christus ved Nadveren, Judas ved Siden.
 Orglet sig hæver,
 Tonerne bæver,
 Elfenbens, sølverne Piber saa smaa,
 Prædikestolen med Timeglas paa —“

Det pompøse Loftsbillede: „Lammets Tilbedelse“ (Johannes Aabenbaring) af Krock samt den sjældent smukke Stukudsmykning af L.

Schwabe er istandsat. Døre og Dørindfatninger er trukket frem og udbedret. Pulpiturernes graa Overmaling (fra 1803) er fjernet og har afsløret en morsom og ejendommelig Udsmykning — palissanderlignende

Pressens Billedecentral for.

Kirkerummet i dets nuværende Skikkelse.

*Endnu mangler Prædikestolen til højre lige over for Altertavlen.
Konge- og Dronningestolen var midt paa det synlige Pulpitur,
Orglet paa det modsatte Pulpitur.*

Ramstykker og Pilastre med skyfarvede Fyldinger. De endnu bevarede 14 Stolestader af L. Schwabe (lysegraa) er afætsede, udbedrede og supplerede, kun bliver de gamle Inskriptioner paa Stolestadernes Døre ikke anførte (nemlig: Fyrstelige Personer, Rangs Personer af de 3 første

Classer, Hof Cheffer, Kongel. Kamer Jomfruer, Dame Jomfruer, Kongel. Kamer Laquaier og Friseurer, Kongel. Laquaier, Løbere og Jægere, Karaktericerede Personer, Kongel. Staldfolk, Kavallier Tienere, Skrivere ved Hoffet og For Fremmede). Udsmykningen har ligeledes her været palissanderlignende Ramstykker med lysere Fyldinger. Stolestadernes Døre svarer iøvrigt ganske til de i Fredensborg Slotskapel værende (fra c. 1726). Der var ganske vist ikke som paa Fredensborg bevaret Muslingemotivet paa Pilastrene mellem Dørene, men en ved Kunstakademiet værende Skitse visende Arrangementet ved Altergangen i Kirken Dagen efter Prinsesse Carolines og Arveprins Ferdinands Bryllup den $\frac{1}{8}$ 1829 angiver, at Pilastrene ogsaa her har været udsmykkede med Muslingemotivet.

Marmorgulvet er ligeledes udført efter en ved Akademiet beroende Skitse. Det svarer ganske til det i Kuppelsalen paa Fredensborg værende Gulv, kun har dette sorte Stjerner paa hvid Baggrund, medens Stjerneerne paa Frederiksberg Slot er hvide paa sort Baggrund.

Altartavlen af Krock: Nadverens Indstiftelse er ved Velvilje fra Skt. Pauls Kirke atter tilbageleveret og anbragt i det udbedrede „miraculeuse“ Alterparti — jfr. C. Marselis foran anførte Studiebog.

Det oprindelige Orgel — nu i Abel Cathrines Stiftelse — vil formentlig atter blive anbragt paa det ene Pulpitur (Dømnernes Stol) lige overfor Herskabernes Stol (det nordlige Pulpitur).

Diakonissestiftelsen har ikke ment at kunne tilbagelevere den af Sturmberg udsmykkede Prædikestol (Engel paa Skymotiv, 8 Krumbuer og Frederik IV's Navnetræk). En Kopi vil derfor blive anbragt.

Til Belysning anvendes 16 trearmede Lampetter anbragte paa Pilastrene paa hver Langside.

Af Hensyn til Benyttelsen som Kirke anbringes der foran Alterpartiet et Knæfald.

Iøvrigt er Rekonstruktionen udført paa Grundlag af Thuraus Planer i den danske Vitruvius.

Hovedadgangen til Kirkerummet bliver gennem østre Port og over den underjordiske Gang til den sydlige Dør i Kirken.

Af større historiske Begivenheder, der knytter sig til Slotskirken, skal anføres, at 200 Aars Dagen for Reformationens Indførelse i Danmark højtideligholdtes her den $\frac{30}{10}$ 1736 med en Prædiken af Erik Pontoppidan. Palmesøndag 1740 blev Kronprins Frederik (V) komfirmeret af Erik Pontoppidan i Overværelse af Geheimeraadere i Konseillet, Hofetaten og Medlemmerne af det teologiske Fakultet og ført til Altret af Overhofmesteren Iver Rosenkrantz og Hofmesteren v. Beulwitz.

I Slotskirken blev endvidere 1803 Arveprins Frederiks tre Børn,

Rolsd for.

Kirkens Loftsmaleri: Johannes Aabenbaring af H. Krock.

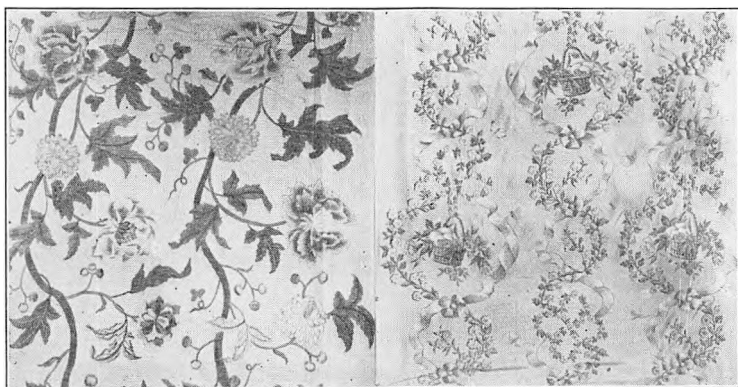
Prins Christian (VIII), Prinsesserne Juliane og Charlotte (Moder til Christian IX's Dronning) konfirmerede.

„Berlingske Tidende“ for 27. Maj 1803 beretter herom saaledes:

„Deres Høiheder Prinds Christian Friderich og Prindsesserne Juliane Sophie og Lovise Charlotte aflagde Søndagen den 22de Maj offentlig deres Troesbekendelse ved en høitidelig Confirmations-Act i Frederiksberg Slotskirke. Kl. 3½ Slet forføjede de fremmede Ministre og de Rangspersoner, som efter Rummets Størrelse vare forment Entree, sig i Kirken, i Stolene paa Kirkegulvet; D. D. Prindsen og Prindsessen af Würtemberg, og alle Damerne, paa høire Side, og Statsministrene, de fremmede Ministre og alle øvrige paa venstre Side. Hoffets Kammerbetiente vare, efter deres Billetter, anviste Plads paa Pulpituret ved Orgelet. Ved Alteret var udbredt et stort Gulvtæppe, hvorpaa var for D. H. Prindsen og Prindsesserne hensatte 3 Lehnestole med røde Fløiel og Guld Galoner, saaledes at D. H. vendte Ansigtet mod den Kongl. Stoel, paa hvert Hjørne af Teppet stod en stor Sølv-Guéridon og paa hver en 11-armet Girondol med hvide Voxlys. Hans Majestæt Kongens og de Høikongelige Herskabers Stoel var ziret med røde Damastes Gardiner med Guld-Fryndser og et rødt udhængende Fløiels Dækken med Guldgaloner. H. K. H. Arveprindsens og D. H. Stoel nede i Kirken var ligeledes med røde Damastes Puder og et udhængende Fløils Dækken. 12 Underofficerer af Livgarden til Fods paraderede i Kirken som Drabanter. Kl. 4 blev sammenringet, da det behagede H. M. Kongen og de Høikongelige Herskaber at begive sig i Kirken, hvorpaa strax begyndtes med Psalmen Nr. 287: O Gud! hvor lykkelig er den o. s. v.; derefter Nr. 535: Med Aand og Kraft og Naade vær; imedens denne blev siunget fremtrinede Hr. Biskop Balle for Alteret, og de theologiske Professorer samt Kiøbenhavns Sognepræster, traadte ud af deres Stole og stillede sig foran Prædikestolen lige imod Alteret. Derefter fremtraadte D. H. Prindsen og Prindsesserne ud af Stolen fra deres Hr. Fader og stillede sig foran deres Lehnestole, bag hvilke Frue Hofmesterinde Geheimeraadinde Baronesse Gyldenerone, Hofdame Baronesse Gyldenchrone, Hr. Kammerherre Hofchef Bülow, Hr. Kammerherre Fred. Bülow og Hr. Kammerjunker Harbou, samt Hr. Professor Schow og Hr. Informator Sommer stod, saalænge Confirmationen varede. Efter at Psalmen var udsiunget blev af Hr. Biskop Balle, efter foregaaende Bøn, holdet en Tale til Menigheden, over den allernaadigst befalede Text Math. 7 Cap. 24 og 25 Vers, hvorefter D. H. besvarede med den fuldkommeste Færdighed, til alle Tilhørendes Beundring og Opbyggelse de Spørgsmaale over Religionens Sandheder, som bleve Høiestsamme fremlagte, hvilken Overhørelse omtrent varede 1½ Time.“

Der gengives til Slut to Stykker haandmalede Silketapeter, der blev fundne sammen med de foran omtalte ovale Billeder fra Glückstadt. Det stormønstrede er fra Begyndelsen, det andet fra Slutningen af det attende Aarhundrede. Tapeterne, der er meget smukt udførte, er afleverede til Nationalmusæet.

Med Hensyn til de udvendige Restaureringsarbejder skal lige anføres, 1) at Gaslygterne i Slotsgaarden er fjernede og de gamle Lygtestativer indrettede til elek. Belysning, 2) at de tidligere i de to Mellembygninger (østre og vestre Portbygning) anbragte Aftrædelsesrum er fjernede og de gamle Buer atter aabnede, saaledes at Portbygningerne har faaet deres

Rolstad fot.

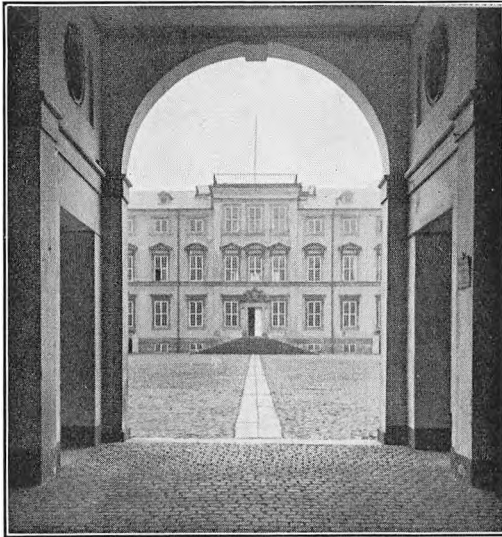
Silketapeter fra Begyndelsen og Slutningen af det 18' Aarhundrede.

oprindelige Udseende, 3) at alle udvendige overflødiges Faldstammer, Ventilationsaabninger, -hætter m. m. er fjernede, og 4) at der nu paabegyndes Udbedring af Façaderne, der har lidt en Del derved, at den oprindelige Oliemaling har vanskeliggjort Fordampning af Fugtighed og derved sprængt Pudsen af Tid efter anden i store Flager.

Jeg skal lige oplyse, at Konservator S. Rønne og Assistent P. Lunøe har udført samtlige Restaureringer af Malerier, Stukreparationerne er udført af Lambert-Petersen og dennes Efterfølger, Restaureringen af Kirken af Konservator Munch, Holbæk, og Snedkermester J. Ladegaard, Fredericia, Afdækning af Træværk og Udbedring af samme i de øvrige Lokaler af Malermester E. Schübeler og Maler A. Müller, Lærer i Marmorering ved teknisk Skole, Belysningslegemer af Ingeniør V. Meyer hos Firmaet Fog og Mørup, tidligere hos Firmaet Tvermoes og Abrahamson. Den

daglige Ledelse har med megen Interesse og Samvittighedsfuldhed været udført af Bygningskonduktør Arkitekt W. Blichfeldt og Arkitekt G. Pfaff ved 2' Bygningsdistrikt.

Det vil formentlig af foranstaaende Redegørelse fremgaa, at de historisk værdifulde Lokaler fra de skiftende Tider paa Slottet i nær Fremtid vil være blevet bragt i en sømmelig og forsvarlig Stand, men saavel indvendig som udvendig vil der sikkert stadig være nok at ubedre.

Rolstød fot.

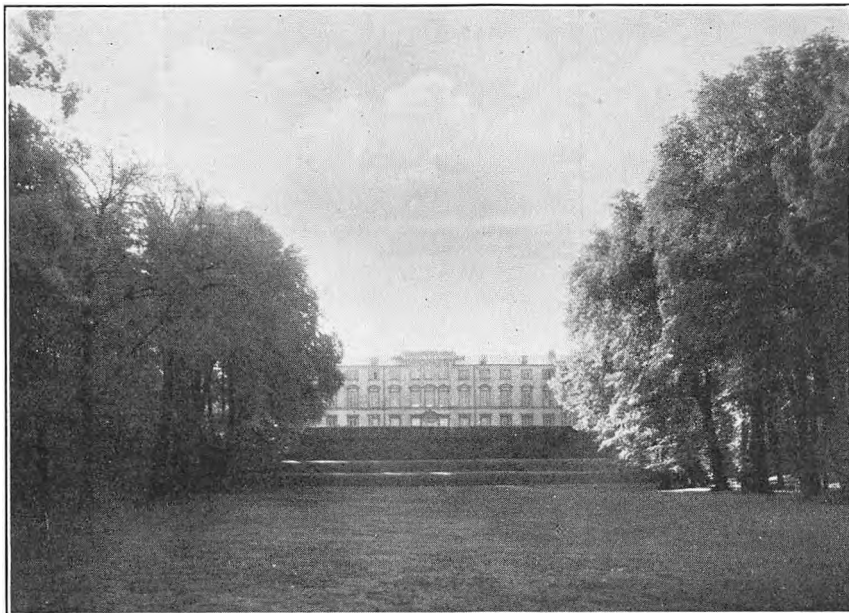
Hovedbygningen set gennem Hovedporten.

Jeg skal saaledes med Hensyn til Slotsgaarden anføre, at Anbringelsen af to Lygter paa Stensøjler (som forhen) paa hver Side af Slotstrappen, Fliser i Buegangene og eventuelt Anbringelsen af et Springvand vil forskønne Gaardpartiet. Endvidere vilde Anbringelsen af et Gitter i Hovedporten være meget ønskelig, saaledes at man fra Roskilde Landevej kan faa et smukt Indblik i Slotsgaarden.

Det foran omtalte Gitter fra Frederik VI's Tid (Tegning i Rigsarkivet. Rentekammer Resol. 1800 ²⁶/₁₁, Nr. 372) blev nedtaget ved Officersskolens Overtagelse af Slottet og den ²⁰/₆ 1881 med Krigsministeriets Tilladelse skænket Zoologisk Have. En Eftersøgning i Haven har intet Resultat givet.

Endvidere vilde Slottets Ydre efter min Formening vinde betydeligt,

saafremt man i Søndermarken sænkede Karmen til Springvandet saaledes, at den kom i Højde med Jordoverfladen, og dersom man imod Frederiksberg Have erstattede den øverste Hæk foran Slottet med et lavt let Hegn, eventuelt anbragte et Trappeparti paa den øverste Skraaning foran Slottets Midterparti. Som det vil ses af vedføjede Billede, er Slottets nederste Del nu skjult paa en ret uheldig Maade. Da disse

Slottet set fra Frederiksberg Have.

Elfelt for.

Omraader imidlertid ikke sorterer under Krigsministeriet, skal jeg ikke komme nærmere ind paa Spørgsmaalene her.

Naar der nu er naaet det foran beskrevne, skyldes det imidlertid ikke alene den store Velvilje, Finansudvalget og det særlige Bygnings-syn samt de øvrige anførte Myndigheder har vist Sagen, men ogsaa den Støtte og Forstaaelse, 2^e Bygningsdistrikt har mødt ved Arbejdernes Gennemførelse hos de overordnede Myndigheder ved Ingeniørkorpsets Bygningstjeneste, først og fremmest hos Chefen for Ingeniørdirektionen, samt den Velvilje, som Chefen for Officersskolen har vist ved gennem de mange Aar at stille Lokalerne til Raadighed til Trods for, at det ofte medførte Ulemper for Skolens Drift.

Af de Slotte, som danske Kongers Byggelyst, Pragtglæde og Skøn-

hedssans har rejst, er Christiansborg og Frederiksborg blevne et Rov for Luerne, og Hørsholm er skaanselsløst jævnet med Jorden. Et lykkeligt Tilfælde har bevaret Frederiksberg Slot i dets ydre, arkitektonisk smukke, Helhed uberørt af Tiden. Det er at haabe, at den Forstaaelse og Velvilje, der senest er blevet det gamle Slot til Del, maa vare ved, saaledes at det med sine mange historiske, saavel lyse som mørke Min-der, maa kunde holdes i en Stand, der er det fuldt ud værdig.

Rolsiad fot.

*Engel over Prædikestolens Lyd-
himmel. Kopi efter Originalen
i Diakonissestiftelsen.*

511